

Om Nina Bang *Af Anette Eklund Hansen*

- Pioner, politiker, historiker
- Verdens første kvindelige minister
- Undervisningsminister i Danmarks første socialdemokratiske regering 1924-26

Biografi	1
Journalisten	3
Politikeren	4
Historikeren	6
Kvindelig politiker - kvindepolitik	7
Litteratur af og om Nina Bang	9

Biografi

Nina Bang voksede op i en middelklassefamilie som 6. barn ud af 8. Efter skolen arbejdede hun som huslærer, mens hun privat læste til student. Hun begyndte at læse historie på Københavns Universitet i 1889 og blev færdig som magister i 1894.

Nina Bang mødte sin senere mand Gustav Bang på historiestudiet. De 2 blev gift i 1895 og fik en datter i 1903. Nina og Gustav Bang havde et tæt arbejds- og familiefællesskab indtil 1915, hvor han døde.

Nina og Gustav Bang var begge meget optaget af den marxistiske samfundsfilosofi. De blev medlemmer af Socialdemokratiet i 1897, hvor de fik en fremtrædende rolle som politikere, agitatorer og journalister ved Socialdemokraten.

Nina Bang blev valgt ind i hovedbestyrelsen i Socialdemokratiet i 1903. Hun sad i Københavns Borgerrepræsentation fra 1913-17 og blev som den første socialdemokratiske kvinde valgt til Landstinget i 1918. I 1924 udnævnte Thorvald Stauning hende som den første kvinde i verden til undervisningsminister i sin regering.

Nina Bang arbejdede for bedre levevilkår for arbejderklassen. Hun brugte sin skarpe analytiske sans til at på-

pege problemer og anviser løsninger i den daglige politik. Selv om hun var imod "kvindesagen", kæmpede hun for kvinderne og var med til at lægge linjen for partiets kvindepolitik i begyndelsen af det 20. århundrede.

Journalisten

Nina Bang begyndte sammen med sin mand Gustav Bang at skrive for Socialdemokraten i 1897. Hun ønskede at udbrede de socialistiske ideer til et bredt publikum.

Nina Bangs artikler handlede om arbejdernes meget dårlige sociale kår omkring 1900. Om børnearbejde og børn i fængsler. Hun skrev om arbejderkvindernes strenge liv med lange arbejdsdage og lav løn, og om hvordan kvinderne modsat mændene også måtte klare børn og husholdning, når de kom hjem fra arbejde.

Nina Bang interesserede sig fra studieårene for udenrigspolitik og økonomi- og handelspolitik. Fra 1909 blev hun fast udenrigspolitisk skribent på Socialdemokraten. Her kunne hun bruge sin historiske viden og marxistiske analyse til at sætte de udenrigspolitiske hændelser ind i en større samfundsmæssig sammenhæng.

Hun analyserede konflikterne på Balkan før udbruddet af 1. verdenskrig. Hun støttede det russiske folks opgør med Zardømmet i sine artikler, men fordømte med henvisning til Marx bolschevikkernes overtagelse af revolutionen.

Efter verdenskrigens afslutning beklagede hun splittelsen i arbejderbevægelsen og gav anvisninger på, hvordan arbejderpartiets politik fremover skulle være for at opnå de ønskede mål.

Politikeren

Nina Bang var en af socialdemokratiets ledende politikere i de første årtier af det 20. århundrede. Hun var en god taler og blev ofte brugt ved møder i store arbejderforsamlinger, hvor hun agiterede for tilslutning til socialismen og krævede ordentlige levevilkår for arbejderne.

Hun var i de første år især optaget af arbejderkvindernes problemer og var med til at formulere Socialdemokratiets kvindepolitik.

Nina Bang begyndte sin politiske karriere som medlem af Socialdemokratiets hovedbestyrelse i 1903. I 1913 blev hun valgt ind i Københavns Borgerrepræsentation, hvor hun fik mulighed for i praksis at arbejde for bedre vilkår for arbejderne. Det var dog ikke de store mål hun nåede før hun trådte ud i 1917.

Kvinderne fik stemmeret til Folketing og Landsting i 1915. Ved landstingsvalget i 1918 blev Nina Bang valgt ind som den første socialdemokratiske kvinde. I alt blev 5 kvinder valgt til Landstinget.

Nina Bang beskæftigede sig med mange forskellige politiske områder. Hun fik plads i det vigtige Finansudvalg og var partiets ordfører i økonomiske sager. Hun var også ofte ordfører for lovforslag, der kunne forbedre forholdene for kvinder og børn.

Når Nina Bang talte i Landstinget, var hun en temperamentsfuld debattør, der ikke ville gå på kompromis. Men hun kunne også forhandle løsninger hjem. Stauning brugte hende ofte som stedfortræder ved internationale konferencer. Dette gav hende et stort netværk og mange venner blandt de europæiske socialdemokrater.

Da Stauning udnævnte sin første regering i 1924, var det naturligt at Nina Bang fik en plads. Hun blev undervisningsminister og verdens første kvindelige minister i en parlamentarisk regering.

Nina Bang havde fra sin ungdom været interesseret i børns udvikling og undervisning. Det var hendes ønske at demokratisere og reformere skolesystemet, ligesom lærerne skulle have en bedre uddannelse. I den nye "Folkets skole" skulle der undervises i samfundsrelate-

rede fag og sprog, så også arbejderbørnene var rustede til fremtidens samfund.

Nina Bang fik ikke gennemført så mange love, før ministeriet Stauning måtte gå af i 1926. Men mange af hendes ideer blev videreført i skolelovgivningen de næste årtier.

Historikeren

Nina Bang var politiker og journalist. Sideløbende med disse områder fortsatte hun arbejdet som forsker i 1500 tallets handelshistorie.

Nina Bang blev indskrevet på historiestudiet ved Københavns Universitet i 1889. Hele årgangen på universitet talte 314 studerende, hvoraf de 8 var piger. Nina Bang ønskede at læse historie for at få en bedre baggrund til at forstå udviklingen i samfundet.

Sammen med studiekammeraten Gustav Bang, der senere blev hendes mand, udgav Nina Bang i 1892 "Lærebog i Danmarkshistorie" for skolebørn. Nina og Gustav Bang var begge meget optaget af samtidshistorie og studiet af Marx og Engels ideer om samfundets udvikling. Det blev alligevel 1500 tallets handelshistorie, der særligt tiltrak Nina Bangs interesse. I 1894 afsluttede hun som den tredje kvinde i Danmark historiestudiet med en magisterkonferens indenfor dette område.

Nina Bang ønskede af forske videre, så hun søgte og fik penge fra Carlsbergfondet til et forskningsprojekt om handelspolitik i 1500 tallet. Hun ville på baggrund af kildemateriale fra Øresundstolden fremstille statistikker, der kunne belyse Englands, Hollands og østersømagternes historie. 1. bind udkom i 1906 med titlen: Tabeller over Skibsfart og Varetransporter gennem Øresund 1497- 1660.

Da projektpengene slap op, søgte Nina Bang at oprette en fond, der kunne finansiere videreførelsen af værket. Hun fik støtte fra en tysk professor, samt byer og handelsorganisationer med interesse i projektet. I alt blev der indsamlet 150.000 ReichsMark.

Nina Bang fortsatte arbejdet med forskningsprojektet resten af sit liv ved siden af det politiske og journalistiske arbejde. Efter hendes død blev udgivelserne videreført af Karl Korst. Værket omfatter 7 bind. Det sidste udkom i 1953.

Kvindelig politiker - kvindepolitik

Nina Bang var på mange områder en pioner: som historiker, politiker, journalist, minister og kvinde. Hun var sammen med andre kvinder med til at overskride grænserne for, hvad kvinder kunne i datidens samfund og dermed vise vejen for de næste generationer.

Hun var meget optaget af arbejderkvindernes problemer og var med til at formulere Socialdemokratiets kvindepolitik. I sit første fagområde som journalist skrev hun artikler om arbejderkvindernes forfærdelige vilkår som arbejdere, kvinder og mødre, men beskrev også visionerne af, hvordan livet burde være i et fremtidigt socialistisk samfund.

Hun blev derfor ofte indbudt som taler, hvis arbejderkvinderne strejkede eller til diskussionsmøder om kvindernes stemmeret.

Med sit marxistiske udgangspunkt havde hun ikke stor forståelse for datidens borgerlige kvindebevægelse, som hun ofte skældte ud på i sine artikler. Hun mente, at i et socialistisk samfund ville kvindernes problemer være løst, og at ligestilling ville komme automatisk. Hun gik derfor heller ikke ind for selvstændige kvindeorganisationer indenfor Socialdemokratiet.

Nina Bang var hovedarrangør på den 2. Internationale socialistiske Kvindekongres i København i 1910. Her blev forskellene i opfattelsen af Socialdemokratiets kvindepolitik markant. Nina Bang fulgte de socialistiske partiers linje, mens andre kvinder fra fagbevægelsen var imod og havde fælles holdning med Dansk Kvinde-samfund.

Et fælles tema for de socialdemokratiske og borgerlige kvinder var kampen for stemmeretten. Nina Bang talte på utallige møder om kravet om stemmeret. Blandt andet på Kvindernes internationale kampdag. Efter at stemmeretten blev gennemført i 1915, opfordrede hun igen og igen arbejderkvinderne til at bruge deres stemmeret for Socialdemokratiet i kampen for et bedre samfund.

I sit rigsdagarbejde både i Landstinget og som minister talte hun kvindernes og børnenes sag og støttede lov-

forslag, der kunne forbedre kvindernes liv og muligheder i samfundet.

Litteratur af og om Nina Bang

Bang, Gustav: Arbejderklassens Liv og dens Kamp : udvalgte Artikler / Udgivelsen besørget af Nina Bang og E. Wiinblad. - Kbh. : Fremad, 1915. - 2 bd. (VIII, 287, 303 s.)

Bang, Nina: Karl Marx ; "Kapitalens" økonomiske system : hans Liv og Virke / af P. Zoffmann og C.V. Bramsnæs ; udgivet af det danske Socialdemokrati. - Kbh. : Fremad, 1918. - 96 s.

Bang, Nina: Karl Marx : 1918 - 5. maj - 1919

Bang, Nina: Friedrich Engels-Litteratur / [af] Nina Bang. - Kbh., 1921. - 5 s.

Bang, Nina: Foredrag udsendt pr. Radio til ca. 300.000 Lyttere i Norge, Sverige og Danmark den 1. Juni 1926 / af Ninna [i.e. Nina] Bang, Fridtjof Nansen, Carl Lindhagen. - Kbh. : Internationalt Fredsbureau, 1926. - 19 s
Se artiklen også online her på siden.

Bang, Nina: Kapitalens Udvandring / [af] Nina Bang. - 13 s.

Bang, Nina: Kapitalistiske tendenser under verdenskrigen : Moderne kost- og logisystem / af Nina Bang. - [S.l.], 1916. - 8 s.

Bang, Nina: Liebknecht / [af] Nina Bang

Gerd Callesen: " De økonomiske modsætninger bag virvaret". Historiens nødvendighed for aktuel journalistik - om Nina Bang.

I: Clios døtre gennem hundrede år : i anledning af historikeren Anna Hudes disputats 1893 / redigeret af Marianne Alenius, Nanna Damsholt og Bente Rosenbeck ; udgivet i samarbejde mellem Center for Kvindeforskning og Foreningen Kvindelige Akademikere. - Kbh. : Museum Tusculanum, 1994. - 280 s. : ill.

Gerd Callesen: Nina Bang, 1866-1928. i Arbejderhistorie nr 37, 1991.

Faurholt, Karsten: Nina Bang : mennesket og politiker-
ren. - Odense : Odense Universitetsforlag, 1997. - 192
s., tav. : ill.

Dansk Biografisk Leksion: Nina Bang

Dansk kvindebiografisk leksikon / [redaktion: Jytte Lar-
sen ... [et al.]]. - 1. udg. 1. opl.. - Kbh. : Rosinante,
2000-01. - 4 bd.
: Nina Bang

37 quindeministre på rad og række / redaktion: Jytte
Hilden ... [et al.]. - [Kbh.] : [s.n.], 1999. - [93] s. : ill.

Nina Bangs arkiv opbevares på Arbejderbevægelsens
Bibliotek og arkiv. Her findes også billeder og tegninger.